

การดำเนินการเกี่ยวกับ ความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่

อรารียา แจ่มจำรูญ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ มีกฎหมายสำคัญที่กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แม้กฎหมายดังกล่าวนี้จะมีผลใช้บังคับมาเป็นเวลายาวนานกว่า 20 ปี แต่วิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้บังคับอาจะยังไม่คล่องแคล่วนัก ซึ่งจากการสืบค้นข้อมูล ผู้เขียนพบว่าสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา (สคก.) ได้ตอบข้อหารือของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) เรื่องการดำเนินการความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดทางอาญาและทางวินัย และอยู่ระหว่างการดำเนินการส่วนแพ่งในคดีอาญา (เรื่องเสรีที่ 1625/2564) อันอาจเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. มูลเหตุ เนื่องจากเกิดความเสียหายขึ้นแก่สำนักงาน สกสค. (800 ล้านบาท) เพราะคณะกรรมการ สกสค. มีการจัดตั้งกองทุนภายในขึ้นโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องนี้ไว้ และมีการทุจริตนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายโดยไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของหน่วยงาน รวมทั้งขาดการควบคุมกำกับ ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลผู้ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดทั้งทางอาญาและทางวินัย

2. ในส่วนของความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สำนักงาน สกสค. เป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อทำหน้าที่สอบข้อเท็จจริงและพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทน (มีกำหนดเวลาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน)

3. สคก. ได้ตอบข้อหารือของสำนักงาน สกสค. เกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ซึ่งสรุปเป็นแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ที่เกี่ยวข้องต้องสังเขปได้ดังนี้...

3.1 มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลผู้ถูกกล่าวหาทั้งความผิดทางอาญาและทางวินัย มีผลผูกพันต่อการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือไม่

ตอบ พ.ร.บ.ปปช. พ.ศ. 2561 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อบัญญัติ/ผลผูกพันให้ผู้บังคับบัญชาไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดทางละเมิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องชดเชย รวมทั้งพิจารณาว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่

3.2 อัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่เป็นจำเลยในคดีอาญา โดยคำขอท้ายฟ้องให้จำเลยร่วมกันคืนเงินให้หน่วยงานผู้เสียหาย การดำเนินคดีอาญาและคำขอท้ายฟ้อง จะมีผลผูกพันต่อการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหรือไม่

ตอบ การดำเนินการในทางอาญาและการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีเจตนารมณ์แตกต่างกัน หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าสินไหมทดแทนและเจ้าหน้าที่ที่ถูกเรียกให้ชดเชย ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครอง คำพิพากษาในคดีอาญาและคำพิพากษาในคดีปกครองย่อมที่จะแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการ เว้นแต่จะเป็นการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาดังนั้น ลำพังแต่การดำเนินคดีอาญาและคำขอท้ายคำฟ้องคดีอาญาจึงยังไม่มีผลผูกพันโดยตรงต่อการดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแต่อย่างใด อนึ่งหากศาลในคดีอาญามีคำพิพากษาใดที่มีผลโดยตรงต่อการวินิจฉัยการกระทำอันเป็นความผิดทางอาญาและความรับผิดทางละเมิด ก่อนวินิจฉัยความรับผิดทางละเมิด จึงจะจำเป็นต้องนำมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เพื่อมิให้การวินิจฉัยขัดหรือแย้งต่อคำวินิจฉัยของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

3.3 กรณีนี้หน่วยงานผู้เสียหาย จะต้องดำเนินการเฉพาะในส่วนคำขอท้ายคำฟ้องคดีอาญาที่ให้ร่วมกันคืนเงิน หรือสามารถดำเนินการตาม พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ไปพร้อมกัน

ตอบ องค์ประกอบของความผิดทางละเมิดอาจมีความแตกต่างจากความผิดทางอาญา โดยการกระทำความผิดทางละเมิดมีทั้งกรณีที่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำอันก่อให้เกิดความรับผิดทางละเมิดในบางกรณี แม้ว่าจะไม่ต้องรับผิดทางอาญา แต่ก็อาจมีการให้รับผิดทางละเมิดได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดทางอาญาที่เป็นการกระทำโดยเจตนา ความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากผู้กระทำผิดหลายคน จึงอาจมีเจ้าหน้าที่อื่นที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อและก่อให้เกิดความเสียหาย จึงต้องมีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ ดังนั้น แม้ว่าในคดีอาญา พนักงานอัยการได้มีคำขอท้ายคำฟ้องคดีอาญาให้จำเลยทั้งหมดร่วมกันคืนเงินโดยพนักงานอัยการไม่อาจเรียกดอกเบี้ยอันเกิดจากการผิดนัดไม่ชำระหนี้ได้ หน่วยงานผู้เสียหายก็ต้องดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด และเจ้าหน้าที่อื่นที่กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง รวมทั้งพิจารณาเรียกดอกเบี้ยอันเกิดจากการผิดนัดไม่ชำระหนี้ ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ต่อไป

3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ จะถือว่ารู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่เมื่อใด และจะครบอายุความเมื่อใด

ตอบ การเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อหน่วยงานของรัฐ ต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิด (1. รู้ตามข้อเท็จจริง หรือ 2. รู้จากรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดโดยคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด) เว้นแต่กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ ต้องรับผิดแต่กระทรวงการคลังเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนมีอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นกระทรวงการคลัง แต่ทั้งนี้ทุกกรณีต้องไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ท่านละเมิด หากการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดสำหรับเจ้าหน้าที่เป็นคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญา ให้เอาอายุความที่ยาวกว่ามาบังคับ

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า หน่วยงานที่ได้รับ ความเสียหาย จะต้องสอบหาข้อเท็จจริงให้ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้วยความจงใจให้ได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (การกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานมาก) ทำให้ความเสียหายเกิดขึ้น ใครจะต้องรับผิดชอบ และรับผิดชอบเป็นจำนวนเท่าใด โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด เพื่อเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ภายในอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบ และไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันทำละเมิด

ภาพประกอบจาก

[Online]. Available at : https://png.pngtree.com/background/20210711/original/pngtree-law-lecture-poster-background-picture-image_1098855.jpg.. [accessed 26 January 2023].

[Online]. Available at : https://png.pngtree.com/thumb_back/fw800/background/20210903/pngtree-world-law-day-law-gavel-scale-popularization-background-image_796096.jpg.. [accessed 27 January 2023].

[Online]. Available at : <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSCIZ6k7ApPDB7J-KSJb019wSbCkUtAOVvBXQ&usqp=CAU..> [accessed 27 January 2023].